

בס"ד. שיחת יום ב' דחג השבועות, ה'תשי"א.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א נטל ידיו הק' לסעודה, וצוה לנגן.

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר הי' נוהג לאחל בברכתו לקראת חג השבועות: קבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

ויש לומר הביאור בנוסח זה:

מתן תורה — להיותו באופן ש"כפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו כו"י¹ ("קבלוה באונס"²), אין זה באופן של שמחה.

[וכמודגש גם בנוסח התפלה והקידוש, שרק ביו"ט שחל בשבת אומרים "באהבה מקרא קודש", משא"כ ביו"ט בחול אין אומרים "באהבה" — כי, "מקרא קודש דשבת קבלו עליהם ישראל באהבה במרה קודם שבאו לסיני ולא כפה עליהם הר כגיגית, אבל שאר המצוות קבלו עליהם בסיני וכפה עליהם הקב"ה הר כגיגית"³, ובמילא אין זה באהבה].
וגם: כיון שמתן תורה הוא מלמעלה למטה, אין זה באופן של פנימיות.

ולהעיר גם מהמבואר במדרש⁴ ש"לימות המשיח יהיו נישואין", אבל מתן תורה הו"ע של אירוסין בלבד ("של העולם הזה אירוסין היו"): החילוק שבין אירוסין לנישואין הוא — שבאירוסין רק "אסר לה אכו"ע"⁵, והוא רק באופן מקיף⁶, ואילו היחוד בפנימיות נעשה ע"י הנישואין דוקא, כמ"ש "על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד" — ע"י ענין לידת הולד⁸.

ואף שענין הנישואין (יחוד בפנימיות) יהי' רק לעתיד לבוא — הרי ההכנה וההקדמה וההכשרה לזה צריכה להיות גם בזמן הזה. וע"ד הידוע

(6) ראה אוה"ת לך לך עג, א. תבוא ע' תחשא. ועוד.
(7) בראשית ב, כד.
(8) ראה פרש"י עה"פ.

(1) שבת פח, א.
(2) פרש"י שם.
(3) לבוש או"ח ר"ס תפז.
(4) שמו"ר ספט"ר.
(5) קידושין ב, ריש ע"ב.

בנוגע לקיום המצוות, שענינם הוא להוסיף אורות באצילות, אלא שעכשיו הרי זה בהעלם⁹, וההתגלות תהי' לעתיד לבוא.

וזהו תוכן ברכתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר — ברכה של צדיק, שאינה ברכה בעלמא, אלא גם נתינת-כח — שקבלת התורה תהי' (לא מתוך כפי', אלא) בשמחה, וכאשר קבלת התורה תהי' בשמחה, שפורצת גדר¹⁰, אזי תוכל להיות (לא רק מלמעלה למטה, אלא גם) קבלה בפנימיות. ועי"ז זוכים לשלימות הענין דקבלת התורה בפנימיות — ענין הנישואין דלעתיד לבוא, בביאת משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

* * *

ב. לקראת חג השבועות יצאו-לאור שני מאמרים של כ"ק מו"ח אדמו"ר¹¹,

— המאמרים יצאו-לאור בעוד מועד¹², כך, שבודאי למדו אותם בכל מקום, הן על אתר, הן מחוץ לעיר, בכל המדינות, מעבר לים, וגם באה"ק ת"ו —

והמאמר השני מיוסד על מארו"ל¹³ אלפיים שנה קדמה תורה לעולם.

כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר מאמר ד"ה אלפיים שנה קדמה תורה לעולם.

* * *

ג. שאלו אצלי מהו החידוש דמתן תורה. — כיון שהשואלים היו כאלה שלא היו שייכים להבין תוכן הענין ד"ואהי' אצלו אמון", "ואהי' שעשועים יום יום"¹⁴, ככל פרטי הענינים האמורים לעיל (בהמאמר¹⁵) — הסברתי להם, שמתן תורה פעל החיבור של הנבראים עם הבורא. והענין בזה:

נברא ובורא — רחוקים זה מזה בתכלית הריחוק, ובמילא, לא יתכן

(12) תאריך ה"פתח דבר" לקונטרס הנ"ל הוא — כ"א אייר (סה"מ שם ע' 251. לעיל ע' 101) — המו"ל.

(13) מדרש תהלים צ, ד. ועוד.

(14) משלי ח, ל.

(15) ע' 135 ואילך.

(9) ראה תו"מ ח"ב ס"ע 197 ואילך. וש"נ.
(10) ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

(11) ב"קונטרס חג השבועות" תשי"א — ד"ה ויהי ביום השמיני וד"ה א"ר הונא בשם ר"ל אלפיים שנה (נדפסו בסה"מ תשי"א ע' 252 ואילך).

בשום אופן שהנברא יתעלה אל הבורא. משל למה הדבר דומה — לשני דברים שביניהם פעורה תהום, שאין אפשרות בשום אופן לעבור אותה. בנבראים גופא — יש גם סוגים שונים שרחוקים זמ"ז, אבל אעפ"כ, יש איזה קשר ושייכות ביניהם. ולדוגמא: ד' הסוגים דומם צומח חי ומדבר — עם היות שיש ריחוק הערך ביניהם, יש גם שייכות ביניהם, שהרי, הדומם מביא תועלת אל הצומח, הצומח מביא תועלת אל החי, והחי אל המדבר, שמזה גופא מוכח שיש איזו שייכות ביניהם, ולא עוד אלא שע"ז שהדומם משמש את המדבר, מתעלה הדומם — במדה מסוימת — לדרגת המדבר¹⁶.

משא"כ נברא ובורא — אין ביניהם ערך ושייכות כלל, ואין שום אפשרות שנברא יתעלה אל הבורא.

אמנם, במתן תורה נעשה חידוש הכי גדול — חיבור הנברא עם הבורא, שע"י התורה יכולים הנבראים להתעלות אל הבורא.

ואף שגם לפני מ"ת היו בעולם נשמות, שהם אלקות, הרי, הנשמות הם כפי שאלקות נעשה בבחי' נברא או כפי שאלקות נעשה בבחי' יש (כב' הלשונות בדרושי חסידות¹⁷), משא"כ התורה, גם בהיותה למטה הרי היא אלקות ממש, ולכן, על ידה דוקא נעשה החיבור של הנבראים עם הבורא.

*

ד. מהטעמים¹⁸ שהתורה ניתנה במדבר דוקא¹⁹, להורות וללמד, שכשם שהמדבר הוא "מקום הפקר"²⁰, ללא בעל-הבית, כך גם בנוגע לתורה — שאין עלי' בעל-הבית, ובמילא שייך כאו"א מישראל אל התורה, וכאשר הוא לומד את התורה — נעשית היא שלו²¹ ("ווערט די תורה זיינע").

אמנם, עדיין צריך ביאור:

הלימוד וההוראה האמורה מנתינת התורה במדבר (שהוא מקום

19) ראה יל"ש יתרו רמז ערה: "ניתנה במדבר .. במקום הפקר, כל הרוצה לקבל יבוא ויקבל". במדב"ר פ"א, ז: "במדבר .. חנם לכל באי העולם" (וראה סה"ש תנש"א ח"ב ע' 535 ואילך).
20) לשון היל"ש שם.
21) ראה קידושין לב, סע"א ואילך. ע"ז יט, א.

16) ראה גם לקו"ש חי"ט ע' 206 ובהנסמן שם בהערה 72.
17) ראה המשך תרס"ו ע' תנט. ע' תפט. סה"מ תרס"ב ס"ע רכז ואילך. תרס"ד ע' שט ואילך. תרפ"א ע' קמב.
18) מכאן עד סוס"ו — נדפס בלקו"ש ח"ב ע' 308 ואילך.

הפקר) — מהוה הסברה לנתינת התורה במקום שאינו כפוף למרותו של אדון, אלא ב(מדבר שהוא) מקום הפקר; אבל אין טעם זה מספיק לבאר מדוע ניתנה התורה במדבר שממה דוקא ("אין אַזאַ וויסטן מדבר"), ובלשון הכתוב²² "ארץ צי' ועיף בלי מים", מקום שהי' נעדר לבושים, אכילה, ואפילו מים, שלכן, בהיותם במדבר היו הלבושים גדלים עמם (כדאיתא במדרשי חז"ל²³), ומזונם לא הי' אלא מן המן שירד להם מן השמים²⁴, ומים נתן להם הקב"ה באמצעות סלע²⁵ — במקום כזה דוקא ניתנה תורה?!

ובפרט ע"פ הידוע שבמשל של תורה — מכוונים כל פרטי המשל אל הנמשל²⁶, ומכיון שלפי הסברה הנ"ל, ענין המדבר מהוה משל אל התורה (שכשם שהמדבר הוא מקום הפקר, כך התורה שייכת לכאור"א מישראל), צריך לומר, שכל הפרטים שהיו במדבר (שהוא המשל) קשורים ושייכים למתן תורה (שהוא הנמשל). ולכאורה, טעם הנ"ל אינו שייך אלא לפרט אחד במדבר (המשל) — שהוא מקום הפקר, ולא לפרטים הנוספים (האמורים לעיל) שהיו קיימים במדבר?

ה. ונקודת הביאור בזה — שנתנית התורה במקום שממה דוקא הנעדר מכל הצרכים הגשמיים הזקוקים לקיום האדם — באה להורות וללמד, שהאדם הלומד תורה צריך להסיר מלבו כל הדאגות ולסמוך לגמרי על הקב"ה שימלא כל צרכיו בגשמיות וברוחניות.

ובפרטיות יותר:

בנוגע להתעסקות בלימוד התורה — ישנם כאלה המצדיקים את העדר התעסקותם בתורה בטענות ומענות שונות ומשונות, באמרם, שקיימות כמה מניעות המפריעות אותם מלימוד התורה, הן מניעות גשמיות והן מניעות רוחניות.

בתורה — כיון שהמשל אינו דבר נבדל מהנמשל, ואדרבא, המשל נמשך ונשתלשל מהנמשל (ראה גם תו"מ ח"ב ריש ע' 180), [בלשון רבינו הזקן בתניא (רפ"ג) בנוגע לשייכותן של עשר כחות הנפש לעשר ספירות עליונות — "שנשתלשלו מהן"], בהכרח לומר, שכל פרטי המשל ישנם בהנמשל, דאם לאו, לא יתכן שפרטים אלו יהיו בהמשל (שכל מציאותו אינה באה אלא מהנמשל), ובלשון חז"ל (עירובין צב, א. ושא"ג) — "רבי לא שנאה ר' חייה מנין לו" (מרשימה בלתי מוגה).

22 תהלים סג, ב.

23 פסיקתא דר"כ ויהי בשלח. הובא ביל"ש עקב רמז תתנ, ובפרש"י עקב ח, ד.

24 בשלח טז, ד.

25 חוקת כ, יא.

26 כלומר:

במשלים אחרים (שלא הובאו בתורה), כיון שהמשל הוא דבר נפרד מהנמשל, ואינו בא אלא להבהיר ולבאר את הפשט בהנמשל, יתכן שהתאמת המשל אל הנמשל אינה אלא בכמה פרטים שבו; משא"כ בנוגע למשל שהובא

ולדוגמא — בנוגע למניעות ובלבולים רוחניים:

כאשר תובעים מבעל-עסק לקבוע עתים לתורה, טוען הוא, שאין זה ענינו: הוא בעל-עסק, ובמילא שייך הוא לנתינת הצדקה וענינים כיוצא בזה, אבל לא ללימוד התורה.

ובפרט שיודע הוא, אשר אחת מהעבודות המיוחדות השייכות לבעל-עסק היא ה"התנתקות" ("אָפּרייסן זיך") מעסקיו באמצע היום בשביל תפלת המנחה, כידוע²⁷ שזוהי המעלה המיוחדת של תפלת המנחה, עד שאפילו "אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה"²⁸, וכיון שכן — טוען הבעל-עסק — יש לו כבר ענין גדול ביותר, ומדוע דורשים ממנו ("פּאַרוואָס יאָגט מען אים") להתעסק בלימוד התורה דוקא?²⁹

ובדוגמת זה היא גם טענתו בנוגע ללימוד שיעורי חת"ת:

כאשר תובעים מבעל-עסק לימוד פרשה חומש עם פירוש רש"י, ובפרט ("ווער רעדט נאך") השיעור בספר התניא — טוען הוא, אשר מכיון שתורת החסידות תובעת עבודה בסדר והדרגה, ימלא תחילה בשלימות כל עניניו, כולל ובמיוחד — העבודה דתפלת המנחה, עד שתהי' ("כנ"ל) בדוגמת תפלתו של אלי' הנביא... ולאחרי זה — ימשיך לעלות לדרגא נעלית יותר בעבודתו. — הוא אינו משתמט ("ער זאָגט זיך ניט אָפּ"), חס ושלום, מלימוד חומש עם רש"י, או תניא, אלא שלדעתו צריך כל דבר להיות בעתו ("אַלץ מיט דער צייט"), לאחרי שיתפנה מכל שאר עניניו, בסדר מסודר.

ועד"ז הוא ביחס ליושב אוהל — בנוגע לעניניו:

כאשר תובעים ממנו העבודה ד"כל עצמותי תאמרנה"³⁰, "לא ימוש וגו'"³¹, וכיוצא בזה, אינו משתמט מזה ("זאָגט ער זיך ניט אָפּ פון דעם"), אלא שטוען הוא, אשר לכל לראש יש צורך בהכנות לכך: בתחילה עליו לנוח ("פריער דאַרף ער זיך אויסשלאַפן") בכדי שיהי' מוחו רגוע, וכמו כן צריך לשמור את עצמו³², לאכול מאכלים מעודנים ("איידעלע מאכלים") וכו',

בעולם היצירה, ורק אח"ז ימשיך בעבודתו כדרגא נעלית יותר (מרשימה בלתי מוגה).

(30) תהלים לה, יו"ד.

(31) יהושע א, ח.

(32) ונוסף להצורך בהכנות גשמיות, ישנו צורך, לדעתו, גם בהכנות רוחניות, ולדוגמא, כאשר תובעים ממנו לימוד פנימיות התורה, נענה ואומר, כיצד יכול עתה להתעסק

(27) ראה סדה"י (בתפלת מנחה) — הובא באוה"ת נ"ך ח"א ע' עא. סה"מ עזר"ת ע' פז.

(28) ברכות ו, ב.

(29) האומנם תובעים ממנו — טוען הוא — שיהי' גדול יותר מאל"י הנביא?!...

עבודתו צריכה להיות מתוך סדר מסודר: בתחילה יתעלה לעולם היצירה, כידוע (ראה תו"מ ח"ב ע' 226. וש"נ) שגופו של אל"י הי'

— כדאיתא באלשיך³³ (ועד"ז בשו"ת הרמב"ם³⁴) ש"התנאים הנאותים .. למדת החכמה .. אכילת ושתיית דברים דקים וטובים, כי המאכל הגס מקנה עביות וגסות במוח" —
 — רק לאחריו כל זה — טוען היושב-אווהל — יתיישב הוא ללמוד באופן המתאים...

ו. וזהו הלימוד וההוראה מנתינת התורה במדבר, "ארץ צי' ועיף בלי מים" — שבנוגע ללימוד התורה צריך האדם לסמוך לגמרי על הקב"ה, שלכן, הרי למרות אשר נדמה לו להאדם הלומד שחסרים לו הצרכים הנדרשים עבור לימוד התורה (דוגמת המעמד ומצב במדבר שממה), צרכים גשמיים או צרכים רוחניים — אין לו להתחשב בכך, ועליו להתמסר לגמרי ללימוד התורה.
 כלומר:

כשם שמתן-תורה בפעם הראשונה באה דוקא על ידי זה שיצאו בני מארץ מצרים³⁵ לתוך מדבר שממה, "ארץ לא זרועה"³⁶, מבלי לדעת

.. כדי שיהיו הכל תולין עיניהם כלפי מעלה" (ב"ר פי"ג, ט. וש"נ. וראה ירושלמי תענית פ"ג ה"ג), "יכירו ההשגחה ויכנעו לפני ה'" (קה"ע לירושלמי שם). וכיון שבארץ מצרים נשאר נהר נילוס כמשפטו הראשון (ראה גם יפ"ת לב"ר שם), היתה חסירה שם ההנהגה ד"תולין עיניהם כלפי מעלה", ובמילא הי' שם מקום לטעות כו' (ראה בארוכה לקו"ש ח"ו ע' 29 ואילך. לקו"ש חט"ז שם. וש"נ). [וע"ד המוסר יש להוסיף — ע"פ הידוע (ראה "היום יום" יג שבט. ובכ"מ), שבהמה אינה רואה אף פעם את השמים ("א' בהמה זעט קיינמאָל ניט דעם הימל"), ובמילא אינה יודעת בכלל אודות מציאות השמים, ומעין דוגמא לזה הוא גם בנדוד, אשר כל זמן שהיו בני בארץ מצרים — שאין מסתכלים שם כלפי (מי גשמים היורדין מן ה)שמים, כיון שכל פרנסתם באה מנהר נילוס — הי' מעמדם ומצבם הרוחני בדוגמת "בהמה"].
 ודוקא כאשר יצאו בני ממצרים, והגיעו למדבר שממה, והיו צריכים לסמוך לגמרי על הקב"ה — אזי נעשו מוכנים ומוכשרים לקבלת התורה (מרשימה בלתי מוגה).

(36 ירמי' ב, ב.

בפנימיות התורה, הרי בתחילה צריך "לאחוז" בזה ("מען דארף האַלטן דערביי"), וצ"ל במעמד ומצב של טהרה וכו', ורק לאחריו זה יכול ללמוד פנימיות התורה (מרשימה בלתי מוגה).

(33 דינאל א, ה.

(34 כ"ה בלקו"ש שבהערה 18. ולהעיר מכתר שם טוב שספ"א (וסקפ"ו) — בשם כתבי הרמב"ם (בשו"ת של הרמב"ם), ובהערות וצינונים (מהמו"ל) שם שמקורו ברמב"ם צ"ע (החו"ר 2).

(35 ובפרט שבארץ מצרים היו כל הצרכים הגשמיים קיימים בהרחבה, כמ"ש (בהעלותך יא, ה) "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם וגו'", ובמילא הי' שם מקום לטעות, שאין צורך (ח"ו) לסמוך על הקב"ה שהוא ימלא כל צרכיהם.

וענין זה מורגש גם בכך "שאינן ארץ מצרים שותה מי גשמים אלא נילוס עולה ומשקה" (פרש"י ריגש מז, יו"ד. ובכ"מ — נסמנו בלקו"ש חט"ז ע' 14 הערה 24), שהרי, בתחילת הבריאה היתה הארץ שותה .. כהדין נילוס דמשקה והדר משקה .. וחזר בו הקב"ה שלא תהא הארץ שותה אלא מלמעלה

במה וכיצד יוספקו צרכיהם ("ניט וויסנדיק ווי און מיט וואָס זיי וועלן אויסקומען"),

— וכפי שהי' בפועל, שהמן ניתן להם בזכות משה, עמוד הענן בזכות אהרן, והמים בזכות מרים³⁷, זאת אומרת, שבכדי להשיג צרכיהם היו זקוקים לסמוך על זכותם של שלשה צדיקים³⁸ — ודוקא אז היו מוכנים וראויים לקבלת התורה;

עד"ז הוא גם הלימוד וההוראה לכאו"א מישראל, כולל ובמיוחד — ההוראה אלינו בזמננו זה, שצריכים להתיישב ללמוד תורה ("מען דאַרף זיך זעצן לערנען תורה"), ולסמוך לגמרי על הקב"ה, ואז ישפיע הקב"ה כל המצטרך בגשמיות וברוחניות³⁹.

*

ז. דובר אודות החילוק שבין העומר שמתיר את החדש במדינה לשתי הלחם שמתירים את החדש במקדש, פרטי הביאורים בזה ע"פ נגלה דתורה, ותוכן ענינם בעבודת ה' — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁴⁰ בלקו"ש חל"ב ע' 134 ואילך.

*

ח. חג השבועות הוא יום ההילולא של הבעש"ט⁴¹.

פעם הסתפקו אם ההסתלקות היתה ביום ראשון של שבועות או ביום שני⁴². אבל, ממאמרו של רבינו הזקן⁴³ אודות הסתלקות הבעש"ט "ביום הרביעי ניטלו המאורות", מוכח, שנסתלק ביום ראשון דשבועות, כיון שיום שני דשבועות לא יחול ביום רביעי (כידוע⁴⁴ הסימן לקביעות המועדים "א"ת ב"ש", שהקביעות דשבועות (ש') היא באותו יום שבו חל יום שני (ב') דפסח, וכיון ש"לא בד"ו פסח"⁴⁵, לא יחול (יום שני דפסח ו)שבועות ביום שלישי, ובמילא לא יחול יום ב' דשבועות ביום רביעי).

ואזי יתן הקב"ה כל המצטרך (מרשימה בלתי מוגה).

40) בשילוב עם שיחת חה"ש תשי"ד.

41) בהבא לקמן — ראה גם שיחת יום ב' דחג השבועות תרצ"ט בתחלתה (סה"ש תרצ"ט ע' 333). וש"נ.

42) ראה סה"ש תורת שלום ע' 83.

43) לקו"ד ח"א לב, א. מב, סע"א.

44) טושו"ע או"ח סתכ"ח ס"ג.

45) שם ס"א.

37) תענית ט, א.

38) וא' מהם — אשה (מרים) מרשימה

בלתי מוגה).

39) וכשם שבעת קבלת התורה בפעם הראשונה — לא ערכו בני ישראל שום חשבונות כלל, וסמכו לגמרי על הקב"ה, כך גם בזמננו זה אין לערוך שום חשבונות, לא גשמיים ולא רוחניים, וצריך להיות "חטוף ואכול חטוף ואישתי" (ראה גם שיחת ליל ב' דחה"ש ס"ד ואילך (לעיל ע' 130 ואילך)).

וכיון שההסתלקות היתה ביום ראשון דשבועות, היתה הקבורה ביום שני דשבועות, שרק אז מותר לעשות כל צרכי המת ע"י ישראל⁴⁶ (והדין שאסור להשהות ומקברין מיד (ביום א') ע"י גוי⁴⁷ — לא שייך כאן, כיון שהבעש"ט ציוה ל"אנשי ח"ק" שהם "יתעסקו בקבורתו"⁴⁸, ומשהין את המת בשביל לקיים את דבריו⁴⁹).

ונמצא, שההלולא של הבעש"ט שייכת לב' הימים דחג השבועות: ליום הראשון — מצד ההסתלקות, וליום השני — מצד הקבורה (ויש לומר, שבגלל זה נתעורר הספק אם ההלולא היא ביום ראשון או ביום שני).

ולהוסיף, שגם הסתלקותו של משה רבינו שייכת לב' ימים, כי: מצינו שמשה נסתלק ביום השבת (שלכן אומרים בשבת צדקתך צדק)⁵⁰, ומצינו שביום הסתלקותו כתב י"ג ספרי תורה⁵¹, שמזה מוכח שנסתלק ביום חול. ומהתירוצים בזה⁵² — שהסתלקותו היתה בב' ימים: התחלת ההסתלקות — בערב שבת, וסופה — (במנחת) שבת.

ט. ויש לבאר הקשר והשייכות דיום ההלולא של הבעש"ט לחג השבועות:

ובהקדים המבואר במאמר של כ"ק מו"ח אדמו"ר מב' ניסן (שיצא לאור לקראת ב' ניסן השתא)⁵³ ש"צ"ל מפני מה נק' יום הסתלקות הצדיק יום הלולא .. דהלולא היא שמחה כשמחת חתן וכלה", ומביא גם מארז"ל⁵⁴ "ביום חתונתו זו מ"ת", "דמ"ת נק' חתונה שהוא ענין ההלולא", ומבאר שענין ההלולא הוא גילוי כח האין-סוף בנבראים, הן בנוגע לענין ההולדה שע"י הנישואין, והן בנוגע ליום הסתלקות של צדיק, גמר ושלמות עבודתו בהמשכת אלקות בעולם.

ומבואר במק"א⁵⁵ שענין זה שייך במיוחד ליום הסתלקות של צדיק שעבודתו היתה בגילוי פנימיות התורה, שלכן, מצינו אצל רשב"י דוקא שיום הסתלקותו נקרא בשם הלולא.

(52) ראה מכתב י"ט אד"ר שנה זו (אג"ק

ח"ד ס"ע קפג ואילך). וש"נ. וראה גם בהנסמן בתו"מ סה"מ שבט ע' רנא בשוה"ג.

(53) ד"ה ואתם הדבקים תרפו' ספ"א (סה"מ תשי"א ע' 204). וראה גם בהנסמן בתו"מ סה"מ אייר ע' רפג הערה 101.

(54) תענית כו, ב (במשנה).

(55) ד"ה להבין ענין הלולא דרשב"י תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' רסא ואילך).

(46) שו"ע אדה"ז או"ח סתקכ"ז ס"ו.

(47) שם ס"ב.

(48) שבחי הבעש"ט בסופו.

(49) ראה שו"ע אדה"ז שם ס"ח.

(50) זח"ב קנו, א. הובא בטור ושו"ע אדה"ז או"ח סרצ"ב ס"ה.

(51) דב"ר פ"ט, ט. פסיקתא דר"כ פ' וזאת

ברכה. מדרש תהלים עה"פ צ, א. ועוד. הובא בהקדמת הרמב"ם לפיה"מ (ולס' היד). ועוד.

ואם הדברים אמורים בנוגע לרשב"י שגילה פנימיות התורה ליחידי סגולה בלבד⁵⁶ — בנוגע להבעש"ט שגילה פנימיות התורה לכל, על אחת כמה וכמה.

*

י. בנוגע להסתלקות של משה רבינו (שנוכר לעיל) — מצינו במדרשי חז"ל⁵⁷ שהסיבה לכך שנשאר בחוץ לארץ, היא, בגלל שרצה להשאר עם אנשי דורו, כדי לקחת אותם ולבוא יחד עמהם לארץ ישראל. וההסברה בזה — שמציאותו של משה רבינו כמו שהוא בכל עצמותו ומהותו, היא, בהיותו עם אנשי דורו ("מיט זיינע אידן")⁵⁸, ואם לא יוכל להיות יחד עם אנשי דורו, מהי התועלת עבורו בהכניסה לארץ ישראל, או שאר ענינים נעלים? ... ולכן, אם אנשי דורו נשארים במדבר, נשאר אף הוא עמהם.

וכן הוא אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר — משה רבינו שבדורנו — שהסיבה לכך שנשאר לעת-עתה בחוץ לארץ, היא, מפני שאינו רוצה להפרד מהחסידים המקושרים, ולכן נשאר עמהם, כדי לקחת את כולם — החסידים המקושרים וגם אלה שיש להם איזו שייכות אליו (ואפילו אלה שלעת-עתה הם במעמד ומצב של פושעים ומורדים בת"ח, שגם הם מקבלים חיותם מהת"ח, מבחי' אחוריים עכ"פ⁵⁹) — לקחתם יחד עמו לארץ ישראל אל הגאולה השלימה והאמיתית.

יא. ידיעת דבר זה — שמשה רבינו שבדורנו נשאר בחוץ לארץ כדי לקחת את כאו"א מאתנו אל הגאולה — מוסיפה בהכרת הערך והחשיבות שבעבודתו של כאו"א מאתנו:

לפעמים בא היצה"ר אל האדם וטוען: וכי מה איכפת לי' להקב"ה⁶⁰ אם תתנהג באופן כך או באופן כך?! הרי מקרא מלא דיבר הכתובי"ב "אם צדקת מה תתן לו ורבו פשעיך מה תעשה לו וגו'"! — מצינו אמנם שעבודת הנבראים פועלת נחת רוח למעלה, אבל, ענין זה — טוען היצה"ר — נאמר רק בנוגע לצדיקים גמורים, שאין להם שייכות לגשמיות וכו', ומצד גודל מעלתם פועלת העבודה שלהם נחת רוח למעלה; אבל

56) ראה אד"ר בתחלתה (זח"ג קכו, ב (לעיל ע' 38).

ואילך). ועוד. 59) תניא פ"ב.

57) ראה במדב"ר פי"ט, יג. וש"נ. 60) לשון חז"ל — ב"ר רפמ"ד. וש"נ.

58) ראה גם שיחת אחש"פ בתחלתה 61) איוב לה, ו"ז (בשינוי הסדר).

אתה — טוען היצה"ר — שנמצא במצב ירוד כו', מי אתה שהעבודה שלך תהי' נוגעת למעלה!?! ... עליך נאמר "אם צדקת מה תתן לו"! ... על כך צריך לענות לו: היתכן שאתה — היצה"ר — מבלבל אותי! אני בעצמי הייתי נוכח במעמד הר סיני, ולי אמר הקב"ה "אנכי ה' אלקיך וגו'"⁶², בלשון יחיד! משה רבינו, וכן משה רבינו שבדורנו — ממתנים עלי, ובלעדי לא תסע הרכבת... וכיון שכן, הרי בודאי שהעבודה שלי נוגעת למעלה.

יב. ולהעיר, שאף שדברים אלו (ע"ד החשיבות שבעבודתו) יש בהם רגש של גאווה, וגאווה היא השרש לכל הענינים הבלתי־רצויים⁶³ — מ"מ, יש לנצל ענין זה גופא כדי להביא תועלת בעבודה.

ובהקדמה — שבנוגע לענין הגאווה מצינו סתירה (לכאורה) בדברי חז"ל: מחד גיסא — "בשמתא מאן דאית בי' גסות הרוח ואפילו מקצתה"⁶⁴, "לא מינה ולא מקצתה"⁶⁵, היינו, שההנהגה בזה אינה יכולה להיות בדרך המיצוע (כבכל עניני דעות שהדרך הטובה בהם היא מדה בינונית⁶⁶), אלא צריך להתרחק מזה "עד קצה האחרון"⁶⁷; ולאידך גיסא — "ת"ח צריך שיהא בו אחד משמונה בשמינית"⁶⁸.

ומהתירושים בזה⁶⁸ — שכאשר נמצאים באמצע העבודה, בדרגא נעלית יותר, אזי צריך לשלול ענין הגאווה לגמרי, "לא מינה ולא מקצתה", משא"כ בהתחלת העבודה צריך להיות "שמינית שבשמינית", "כי אם לא יהי' בבחינת הגבהה כלל, לא יערב לבו לגשת אל העבודה, באמרו מי אנכי ומה עבודתי"⁶⁹.

ונמצא, שלצורך העבודה מנצלים גם ענין בלתי־רצוי, כמו ענין הגאווה, לידע מעלת וחשיבות עבודתו שנוגעת למעלה, שע"ז תהי' עבודתו כדבעי.

ונקודת הענין — שגם דבר בלתי־רצוי יכולים וצריכים לנצל לתועלת בקדושה, ובמכ"ש וק"ו מזה שמענין של קדושה יכול לבוא דבר

67) שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ה סוס"א. סקנ"ו ס"ג.

68) ראה גם "רשימות" חוברת טו ע' 34 ואילך. וש"נ.

69) תו"א מג"א צא, ב. שם בהוספות קכ, א. וראה גם לקו"ת במדבר טו, ג.

62) יתרו כ, ב וביל"ש עה"פ (רמז רפ).

63) ראה קונטרס ומעין מאמר טז. סה"מ פורת ס"ע רצב ואילך. תש"ב ע' 52 ואילך. רועד.

64) רמב"ם הל' דעות פ"ב ה"ג.

65) סוטה ה, סע"א.

66) ראה רמב"ם שם פ"א ה"ד.

בלתי-רצוי ח"ו, כמו התהוות גבורות קשות מגבורות קדושות, כמארז"ל⁷⁰ "מזיעתן של החיות נהר דינור יוצא כו", ודוגמתו בעבודת האדם, הכעס על הרשעים לאחר התלהבות בתפלה⁷¹, ועד"ז בקו החסד⁷², שמאהבת ה' יכולים ליפול בתאוות זרות ח"ו, ועאכו"כ שענין בלתי-רצוי יכול להביא תועלת בקדושה.

יג. ויש להוסיף, שזהו ענין עיקרי בכללות העבודה:

"עבודה" — הוא מלשון עיבוד עורות⁷³, שהעורות מצד עצמם הם במעמד ומצב הדורש עיבוד ותיקון, ולא עוד אלא שפעולת העיבוד והתיקון היא בניגוד לטבע העורות מצד עצמם ("זיי לאָזן זיך ניט"), אלא, שמצב זה גופא הוא לטוב — כיון שרק במצב כזה שייך כללות ענין העבודה. ועד"ז בנוגע לכללות מציאות ותוקף הקליפה — שענין זה גופא הוא כדי להביא תועלת בעבודה, כי, תוקף הקליפה מעורר ומביא לירי התגברות גדולה יותר בכללות העבודה.

ויש לומר, שענין זה מרומז בלשון חז"ל⁷⁴ (בנוגע ליפת תואר ש"יצה"ר מתגרה בו") "לא דיברה תורה אלא כנגד יצה"ר" — שהצורך ב"דיברה תורה" הוא דוקא בשעה שיש חשש מהתגרות היצה"ר (כשיצה"ר הוא בתקפו), ואז "דיברה תורה כנגד יצה"ר" — לא לוותר לו, אלא אדרבה, ללחום נגדו⁷⁵. ונמצא, שהתגרות היצה"ר גופא היא לצורך המלחמה בו, שזהו תוכן הענין ד"ושבית שביו"⁷⁶.

יד. ומזה מובן גם בנוגע לכל ההעלמות וההסתרים שבעולם — שצריך לידע שהכוונה בזה גופא היא לצורך העבודה.

ובהקדמה — שע"פ המובן בשכלנו אנו לא היו צריכים להיות ריבוי העלמות והסתרים כ"כ, שהרי לולא ההעלמות וההסתרים היו יכולים להשלים את הכוונה העליונה הרבה יותר טוב מכמו במעמד ומצב שיש ריבוי העלמות והסתרים. ועאכו"כ אילו לא היו העלמות והסתרים כלל, והיו רואים את הרבי — שאז לא הי' ענין התענוג אלא בענינים

70 ראה חגיגה יג, סע"ב. ס' הליקוט'ים
 71 דא"ח להצ"צ) ערך זיעה ס"ב (ס"ע פ ואילך).
 72 ראה סהמ"צ להצ"צ פט, סע"ב.
 73 ראה לקו"ת ואתחנן ה, א. תו"ח ר"פ
 תולדות פ"רז.
 74 ויקרא ב, ד. ובכ"מ.
 75 ראה גם לקו"ש חכ"ב ע' 113. אג"ק
 חט"ז ס"ע ו.
 76 ר"פ תצא.
 77 ראה תו"א משפטים עו, א. לקו"ת

רוחניים וענייני קדושה בלבד [ע"ד המסופר⁷⁷ אודות הרה"צ ר' מנחם נחום מטשערנאָביל שהי' שמן בגופו מפני גודל התענוג שבאמירת אמן יהא שמי' רבא] — הרי בודאי היתה העבודה באופן נעלה יותר.

אבל, כיון שבנוגע לפועל ההנהגה היא — לא כפי שמתקבל בשכלנו, אלא באופן אחר — כפי שנקבע מלמעלה,

— משל למה הדבר דומה, לספינה המהלכת בים [כמבואר בלקו"ת⁷⁸ שעניני התומ"צ נמשלו לספינות שבהם ועל ידם עוברים בים, וידוע גם שבזמן הגלות נמשלו בני ישראל לאשה שהלך בעלה למדינת הים⁷⁹], שסדר הדברים הוא, שבסיפון העליון מתהלכים הספנים בבגדי לבן, ועורכים סעודות כו', ולמטה בבטן הספינה נמצא איש שלובש בגדים הכי פשוטים (אפילו לא בגדים רגילים, ובודאי לא בגדי לבן), ותפקידו להפעיל את המכונות שמוליכות את הספינה ולהשגיח עליהם שיפעלו פעולתם כראוי⁸⁰. ואף שפעולת הילוך הספינה נעשית ע"י עבודתו של המכונאי, מ"מ, מוליכים הספנים את הספינה (לצד זה או לצד אחר) כפי דעתם, מבלי להתחשב בדעתו של המכונאי. ודוגמתו בנמשל, שאף שהעבודה בפועל להשלים את הכוונה העליונה בבריאת העולם נעשית על ידינו דוקא, מ"מ, לא מתחשבים בדעתנו בנוגע להנהגת העולם, שנקבעת מלמעלה —

שלא זו בלבד שאין העלמות והסתרים כלל, אלא אדרבה, שיש ריבוי העלמות והסתרים — אזי צריך לידע שהכוונה בזה גופא היא לצורך העבודה, שבמעמד ומצב של ריבוי העלמות והסתרים (לא זו בלבד שלא נעשית חלישות בעבודת ה', אלא אדרבה) נעשית התגברות גדולה יותר בעבודת ה'.

טו. ונקודת הענין — שכאשר יהודי רואה דבר מסויים בעולם, צריך לידע שיש בזה כוונה עליונה, והכוונה היא לנצל דבר זה בעבודת ה'⁸¹.

וע"ד המסופר⁸² אודות הרה"צ ר' מנחם נחום מטשערנאָביל שפעם

להחליף המים הקרים במים החמים כו', וביאר תוכן הענין בעבודת ה' — חסר (המו"ל?).

(81) ראה כתר שם טוב בהוספות סרכ"ג ואילך. וש"נ. סה"מ תשי"א ס"ע 131. אג"ק אדמו"ר מוהריי"צ ח"ג ע' רפט. וש"נ (נעתק ב"היום יום" ט אייר).

(82) ד"ה כי נער ישראל תרס"ו; תשט"ז (סה"מ תרס"ו-תרס"ז ע' לו; תשט"ז ע' לב).

(77) סה"מ תרס"ט ס"ע נ. תרע"ח ע' קצט (נעתק ב"היום יום" טו תמוז).

(78) ס"פ ויקרא.

(79) ראה תענית כ, א. וש"נ. זח"ב קכב, א. ועוד.

(80) כ"ק אדמו"ר שליט"א ביאר בפרטיות אופן ההשגחה על המכונה, היכן נכנסים מים קרים והיכן נכנסים מים חמים, והזהירות שלא

הגישו לו (ע"פ טעות) חלב עכו"ם, ולא ראהו, ואח"כ הסביר זאת ע"פ מאמר המשנה⁸³ "חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו כו", שהפירוש בזה, ש"חלב שחלבו עכו"ם" אזי "אין ישראל רואהו", יהודי אינו רואה זאת, שכן, מה שאינו נצרך לראות אינו רואה.

וההסברה בזה — שראיית הדבר היא כדי להעלותו לקדושה, ובמילא, דבר איסור, למשל, שאי-אפשר להעלותו, אין ישראל רואהו. וכיון שכן, הרי, בנוגע לכל הענינים שיהודי כן רואה בעולם — צריך למלא את הכוונה העליונה — לנצל כל ענין וענין בעבודת ה'.

טז. ומזה מובן גם בנוגע לכל מקום ומקום שבו נמצא יהודי, אפילו בהיותו בפינה נדחת שאין בה אלא יהודים מתי-מספר, צריך לידע שהכוונה העליונה הביאה אותו למקום זה⁸⁴ כדי לפעול בהחזקת היהדות, לקרב יהודים אלה ליהדות.

יכול מישהו לטעון שבמצב כזה, כאשר יהודים מתי-מספר נמצאים בין גוים, יכולים להקל ח"ו בשמירת התומ"צ, שכן, מצב זה — טוען הוא — דומה למצב של מלחמה שאז מותר לאכול אפילו קדלי דחזירי⁸⁵! ... הנה לכל לראש צריכים לידע שגוים אינם בעלי-בתים על יהודים! יכולה להיות להם בעלות בנוגע לענינים גשמיים בלבד, אבל לא בנוגע לענינים רוחניים!

וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר טרם צאתו לעיר מקלטו קאָסטראַמאַ⁸⁶: "רק גופותינו ניתנו בגלות ובשעבוד מלכיות, אבל נשמותינו לא נמסרו לגלות ושעבוד מלכיות .. כל מה שנוגע לדתנו .. אין מישהו שיכפה עלינו דעתו כו".

— בעיירתנו (יקטרינוסלב) דר יהודי מפליטי פולין, יהודי זה קיבל צו-גיוס לצבא, וכעבור ימים אחדים מאז שהתייצב לצבא ראיתו שוב בבית-המדרש, וכששאלתי אותו כיצד השתחרר מהצבא, סיפר לי, שכיון שאינו יודע רוסית, ציוו עליו לומר כל מה שיגידו לו. אני יהודי שלא יודע חכמות — המשך לספר — עשיתי איפוא כפי שציוו עלי: כאשר המפקד אמר "נאַ פּראַוואַ" (לך ימינה), חזרתי ואמרתי "נאַ פּראַוואַ"; כשאמר "נאַ לעוואַ" (לך שמאלה), חזרתי ואמרתי "נאַ לעוואַ". בראותו זאת, אמר לי: "טי דוראַק" (הנך שוטה), חזרתי אף אני ואמרתי "טי דוראַק" ... כששמע

85) ראה מגילה יג, א. חולין יז, א. רמב"ם

83) ע"ז לה, ב.

84) ראה "היום יום" י תמוז. חי אלול. יד ה' מלכים רפ"ח. רמב"ן מטות לא, כג.

86) סה"ש תרפ"ז ע' 169 ואילך. וש"נ.

חשון. ובכ"מ.

זאת המפקד התמלא כעס, נתן לי מכה עם רובהו וצעק: "פֶּאָשְׁאָל דּוּרְאָק" (הסתלק מכאן שוטה), חזרתי ואמרתי "פֶּאָשְׁאָל דּוּרְאָק", וברחתי...

על נשמתו של יהודי — אין בעלות לאף אחד בעולם, לא "ועדת-הגיוס" ("דרעפט-באָרד"), לא האלוף ("דזשענעראַל") הירש, ואפילו לא הנשיא טרומאָן! — כבודם במקומם מונח, אבל, אין להם שום בעלות על נשמתו של יהודי להביאו למקום שיש בו קושי בקיום התומ"צ.

וכיון שכן, הרי, גם בהיותו במקום שיש בו רק מתי-מספר של יהודים בסביבה של גוים, לא זו בלבד שאין להם בעלות לגרום חלישות ח"ו בענינים רוחניים, כך שגם במצב כזה יכול הוא לשמור ולקיים (במדה ידועה) כל עניני יהדות תורה ומצוותי, אלא יתירה מזה, שצריך לידע שההשגחה העליונה הביאה אותו למקום זה כדי לפעול בהחזקת היהדות.

*

יז. בהמשך להאמור לעיל — הרי עד עתה דובר באופן סתום ובלתי מפורש ("מ'האָט גערעדט אויף אַ פֶּאַרשטעלטן אופן"), ועתה צריכים להוסיף ולדבר גלויות ("מ'דאַרף רעדן אָפֿן"):

כאשר יהודי מגיע ונמצא במקום מסויים, צריך לידע שההשגחה העליונה הביאה אותו למקום זה כדי לפעול בהחזקת היהדות, ליצור קשר עם היהודים הנמצאים במקום זה, ולקרבם ליהדות.

(כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה לא' המסובים⁸⁷ ואמר לו:) כיון שהגיעו לכאן שתי אניות עם יהודים, עליכם לדעת ששתי האניות נמסרו לרשותכם, כדי שתשתדלו ליצור קשר עם יהודים אלה, לדבר עמהם אודות עניני יהדות, ולקרב אותם ליהדות! (והוסיף:) באם הנכם מתביישים — תאמרו את הדברים בשמי: אימרו להם שיש יהודי אחד ששמו... (כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר את שמו הק'), שאינו מדבר אנגלית רהוטה, ומדבר במבטא כבד מאד ("מיט אַ מורא'דיקן אַקצענט"), כך, שמבינים את דבריו רק למחצה או לרביע, ומדבר דברים כאלה שאינם מתאימים להמקובל באמריקא... יכולים אתם לדבר בשמי, ויפעלו הדברים פעולתם.

צריכים לדבר עם יהודים אודות עניני יהדות, הנחת תפילין, שמירת שבת וכיו"ב, ולא להתפעל מהעובדה שיש מישהו שאינו רוצה לשמוע

מכתב לחבריו באיניתי* (המו"ז).

87) כנראה הכוונה למר יצחק גיטלזון. — נזכר במכתב ד' מג"א שנה זו: "עתה הוא מלח על אחת האניות של א"י... גם ה' נוכח בהתוועדות חג השבועות. כן מסרתי על ידו

(* נדפס באג"ק ח"ד ע' שי).

דבריו, או אפילו לועג ממנו — כהפס"ד בהלכה הראשונה בשו"ע (בהגהות הרמ"א, שמביא מדברי הטור): "לא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו!"

האמת היא שגם מי שלועג ואינו רוצה לשמוע — הרי נשמתו שומעת את הדברים הנאמרים [ובמכ"ש וק"ו מההוראה הידועה⁸⁸ אודות אמירת חסידות, שגם מי שאינו מבין עניני השכלה עמוקים, יש תועלת בכך שנשמתו שומעת את הדברים, ועאכו"כ כשמדברים דברים פשוטים בנוגע לקיום התומ"צ, בודאי שנשמתו שומעת], ואדרבה: עצם העובדה שלועג מוכיחה שהדברים פגעו בו ("עס האָט אים אָנגערירט"), אלא שלעת-עתה התגובה שלו היא באופן של לעג, ובודאי שסוף סוף יפעלו הדברים את פעולתם ("עס וועט אים דערנעמען"). — צריכים להשתדל איפוא שלא להתפעל מהמלעיגים, ולמלא את השליחות של חיזוק והפצת היהדות.

יח. צריכים לזכור את המסירת-נפש על החזקת היהדות שהיתה

ברוסיא!

באותה⁸⁹ תקופה קרא כ"ק מו"ח אדמו"ר עשרה מהחסידים, ועשה עמהם כריתת-ברית על העבודה בהרבצת התורה והחזקת היהדות, מבלו להתפעל משום דבר, עד כדי מסירת-נפש בפועל ממש!

— נמצאים כאן אחדים מאותם עשרה חסידים, ולכן אינני מזכיר שמות, שכן, גם ללא הזכרת שמות נעשה כבר אצלם רגש של ישות...

כאשר⁹⁰ הרבי בשעתו עשה כריתת-ברית על הרבצת התורה והחזקת היהדות, ה' זה באופן הקשור ונוגע בבחינת היחידה שבנופש — הן בנוגע להיחידה של הרבי, והן בנוגע להיחידה של אלה שעמהם עשה הרבי הכריתת-ברית (גם אם הם בעצמם לא ידעו זאת). וכיון שבחינת היחידה היא למעלה מהגבלות, הרי, גם הכריתת-ברית שמצד היחידה היא באופן שאין בה הגבלות, ובמילא, הכריתת-ברית היא לא רק בנוגע למדינה ההיא אלא גם בנוגע לכל שאר המדינות שבעולם, לא רק בזמן ההוא אלא גם עכשיו, ולא רק עם אלה שהיו נוכחים במעמד ההוא אלא גם עם אלה שלא היו אז, גם עמהם עשה הרבי כריתת-ברית מצד בחינת היחידה שבנפש!

90) בהמשך הענין נזכר מארז"ל (קה"ר פ"ז, א (ב)) "הלך הקב"ה מהלך ת"ק שנה לקנות לו שם" — חסר המשך הדברים (המור"ל).

88) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' של (נעתק ב"היום יום" כד אדר א).
89) ראה סה"ש תרפ"ד ע' 55 הערה 20.
וש"נ.

החילוק הוא רק שבמדינה ההיא הי' צורך במסירת נפש בפועל ממש בשביל לעסוק בחיזוק היהדות והרבצת התורה, ואילו עכשיו, במדינות הרווחה, במצב של חירות, ה"מסירת נפש" הנדרשת אינה אלא שלא לפחד מפני המלעיגים שיאמרו עליו שאינו אדם מודרני או אפילו "בטלן"...!

[כ"ק אדמו"ר שליט"א פנה לא' המסובים ואמר לו: יכול אתה להסיר העניבה... אין צורך להקפיד כל כך להראות מסודר בגשמיות. — מסופר אודות החסיד ר' מיכאל⁹¹, שפעם ראה את אחד האורחים — שהגיעו לליובאוויטש מה"קאָלאָניעס" (מושבות של יהודים עובדי אדמה) — מחפש... מברשת לצחצח את מנעליו בערב שבת אחר חצות, ושאלו: "מה העבודה הזאת לכם", והשיבו, שרוצה לצחצח את הנעלים לכבוד שבת, נענה ר' מיכאל ואמר: כאן מצחצחים את הראש, ולא את הנעלים (ד"ץ פוצט מען די קאָפּ, ניט די שיך")...].

וכיון שכן, צריך כאו"א למלא את השליחות של הרבי — לעסוק בהחזקת היהדות במקום שנמצא בו בהשגחה פרטית — בכל התוקף, מבלו להתפעל משום דבר, ובודאי שלא לחשוב אודות עזיבת המקום [כל זמן שלא השלים עבודתו בהחזקת היהדות, שאז צריך לילך למקום אחר כדי לפעול גם שם בהחזקת היהדות], בידעו שהרבי עשה עמו כריתת-ברית על עבודה זו!

יט. וכאשר עוסקים בהחזקת היהדות בכל התוקף, בכחו ובשליחותו של הרבי, בודאי שסו"ס מצליחים בזה, שכן, דבר ברור הוא שהרבי ינצח ("דער רבי וועט אויספירן").

ועד"ז בנוגע לכל הברכות שהרבי העניק בנוגע לבני חיי ומזונא רויחא — הרי גם אם לעת-עתה לא נתקיימו עדיין ברכות אלה, צריכים להיות בטוחים שסו"ס בודאי יתקיימו הברכות במילואן, הן בנוגע לבני, בנים זכרים חסידים [כפי שהי' נוהג אדמו"ר האמצעי לברך שיהיו בנים זכרים חסידים]⁹², הן בנוגע לחיי, אריכות ימים ושנים טובות, והן בנוגע למזונא רויחא, פרנסה בהרחבה.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א: כשהרבי מעניק ברכה — בודאי שתתקיים בפועל, ואעפ"כ, חיזוק ותוספת-כח בזה לא יכול להזיק, ובכלל,

92) ראה גם תו"מ ח"א ע' 60.

91) בלינער — ראה אודותו — סה"ש

תורת שלום ע' 39 הערה 2. וש"נ.

ברכתו של יהודי לא יכולה להזיק. ולכן, ברצוני לבקש שכל הרוצה יברך
שהברכות שהרבי ברך אותי, יתקיימו בפועל.
[כל הקהל הכריז — בהתרגשות גדולה — "אמן"].

* * *

כ. בעמדנו לקראת סיומו של חג השבועות, סמוך לברכת המזון
— יש לעורר אודות עניני העבודה השייכים למחרת חג השבועות, אסרו
חג:

ובהקדמה — שמחרת חג השבועות אינו דומה למחרת חג הפסח
ומחרת חג הסוכות, כי, בחג הפסח וחג הסוכות ישנו חול המועד שבו
היו מקריבים כל הקרבנות שלא היו יכולים להקריבן ביו"ט עצמו, וזה
שעושיין "איסור לחג .. ביום שלאחר החג .. טפל לחג .. אינו אלא
מנהג" ולא מעיקר הדין⁹³, משא"כ בחג השבועות, היום שלמחרתו "נעשה
.. כמו יו"ט" מעיקר הדין, "לפי שהי' יום טבוח .. שבו ביום היו
מקריבין עולות ראי' שלא היו יכולים להקריבן ביו"ט עצמו"⁹⁴.

ועפ"ז י"ל — ע"ד הצחות — שכיון שהיום שלמחרת חג
השבועות נעשה כמו יו"ט עצמו, הרי היום שלאחריו (לאחרי אסרו חג)
הוא גם אסרו חג.

— (כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך ואמר:) מספרים על הרה"ח ר'
הלל מפאריטש⁹⁵ שהי' משתמט מלומר "על נהרות בבל" בברכת המזון,
והשתדל תמיד למצוא אמתלא — יומא דפגרא או אורח חשוב — כדי
לומר "שיר המעלות", וכשאירע שלא מצא שום אמתלא, לא יומא דפגרא
וגם לא אורח, הי' אומר: היום יש אורח חשוב — "על נהרות בבל",
ולכבודו של אורח זה צריכים לומר "שיר המעלות"!!!

ובכל אופן, היום שלמחרת חג השבועות קשור עם הקרבת קרבנות
— "יום טבוח".

כא. והענין בזה:

ידועה תורת רבינו הזקן⁹⁶ על הפסוק⁹⁷ "אדם כי יקריב מכם קרבן
לה'" — דלכאורה מתאים יותר הלשון "אדם מכם כי יקריב כו'", ולא

96) לקו"ת ויקרא ב, ב ואילך. סה"מ
קונטרסים ח"ב תנ, סע"א ואילך (נעתק ב"היום
יום" יב אדר שני).
97) ויקרא א, ב.

93) שו"ע אדה"ז או"ח סתכ"ט סי"ז.
94) שם סתצ"ד סי"ט.
95) ראה גם אנ"ק חיד"ע' מח.
96) יום" יב אדר שני.

"אדם כי יקריב מכס" — שהפירוש "כי יקריב מכס" הוא שהקרבן צ"ל "מכס ממש", היינו, שהאדם צריך להתקרב (קרבן מלשון קירוב⁹⁸) לאלקות, ולהקריב את נפשו לה', וכהמשך הכתוב⁹⁹ "מן הבהמה גר", שרומז על הבהמה שבלבו של אדם שהיא נפש הבהמית כו'.

ובענין זה צריכה להיות העבודה ביום שלמחרת חג השבועות — ומתחיל מהחלטה טובה בזה עתה — שכל פרטי הענינים דחג השבועות, כולל גם הענינים האמורים לעיל בהמאמר חסידות ובמשך ההתוועדות, יומשכו ויבאו בעבודה בפועל, שזהו תוכן הענין דהקרבת הקרבנות.

וכל זה צריך להיות מתוך שמחה — כמודגש בכך שיום טבוח נעשה כמו יו"ט עצמו.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:) ובהתאם לכך — ינגנו עכשיו ניגון שמח.

[ינגנו ניגון שמחה, וגם כ"ק אדמו"ר שליט"א ניגן עם הקהל, והניף ידו הק' להגברת השמחה. ואח"כ אמר:]

כב. בהמשך להמדובר לעיל אודות הענין דהקרבת הקרבנות למחרת חג השבועות (יום טבוח) — יש להוסיף מתורת רבינו הזקן⁹⁹: המצוה הראשונה שנאמרה לאחרי מ"ת, היא, "לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב גו"¹⁰⁰, "מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך גו"¹⁰¹.

וממשיך, שהטעם שהלא תעשה קודם לעשה, הוא, לפי שהעדר קודם ליש, רקבון קודם לצמיחה¹⁰².

וממשיך לבאר תוכן העשה¹⁰³ ("מזבח אדמה תעשה לי גו") בעבודת האדם: "מזבח אדמה תעשה לי" — שצריך לעשות מזבח של ביטול, "וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך" — "עולותיך" הם העליות שלך, ו"שלמיך" השלימות שלך, וצריך אתה לזבוח את העליות

101 שם, כא. (ראה לקו"ת פקודי ו, ד. ובכ"מ).
102 ולהעיר גם מהכלל שלא קודם להן
103 (ראה לקו"ת פקודי ו, ד. ובכ"מ).
104 (ראה לקו"ת פקודי ו, ד. ובכ"מ).
105 (ראה לקו"ת פקודי ו, ד. ובכ"מ).
106 (ראה לקו"ת פקודי ו, ד. ובכ"מ).
107 (ראה לקו"ת פקודי ו, ד. ובכ"מ).
108 (ראה לקו"ת פקודי ו, ד. ובכ"מ).
109 (ראה לקו"ת פקודי ו, ד. ובכ"מ).
110 (ראה לקו"ת פקודי ו, ד. ובכ"מ).

98 ראה זח"ג ה, רע"א. ספר הבהיר
99 (קט). ועוד.
100 בהבא לקמן — ראה שיחת יום ב' דחג השבועות תרצ"ט ס"ז (סה"ש תרצ"ט ס"ע 337 ואילך — נתבאר בלקו"ש חל"ו ע' 98 ואילך).
101 יתרו כ, כ.

והשלימות על מזבח הביטול להיות עפר ואפר ממש. לא די במזבח הביטול כשלעצמו, אלא יש לזבוח עליו את העליות והשלימות.

כלומר, כאשר האדם מתעלה מדרגא אחת לדרגא שלמעלה ממנה, ועאכו"כ כשמגיע למעמד ומצב של שלימות, יכול לבוא לידי רגש של ישות. ועז"נ "מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עלותיך ואת שלמיך" — שצריך להשתדל שלא יהי' אצלו רגש של ישות.

— בגלל זה הדגשתי לעיל (סי"ח) שאינני רוצה להזכיר את שמותיהם של אלה שהיו נוכחים במעמד הכריתת-ברית, כדי שלא לעורר אצלם רגש של ישות.

וזוהי הסיבה שהרבי הי' תובע שתהי' התמסרות וביטול כלפי המשפיעים אצל כל התלמידים בליובאָוויטש, גם אצל אלה שהנהגתם היתה בהתאם לכוונת המנהל-פועל (כ"ק מו"ח אדמו"ר) והמייסד (כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע) — שכן, מצד העליות והשלימות שלהם יכולים לבוא לידי רגש של ישות, והעצה לזה היא ההתמסרות והביטול כלפי המשפיעים.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן הניגון "ניע זשוריצי כלאַפצי", ובאמצע הניגון עמד מלא קומתו ורקד על מקומו. ואח"כ צוה לנגן ניגון אדמו"ר הזקן בן ד' הבבות^[104]].

(104) כשהתחילו לנגן, הפסיק כ"ק אדמו"ר שליט"א ואמר, שצריכים להכריז תחילה (המור"ל).